

Sygn. akt VII U 3715/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2018 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Mirosław Major

Protokolant Stażysta Szymon Solecki

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2018 r. w Poznaniu

odwołania **Z. P.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. Inspektorat w Ś.**

z dnia 6 grudnia 2017 r., znak: (...) sprostowanej postanowieniem z dnia 19 grudnia 2017 r., znak (...) -01- (...)

w sprawie **Z. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o odsetki od przyznanej renty

1) zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje **Z. P.** prawo do ustawowych odsetek od:

a) renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy za styczeń 2016 r. liczonych od dnia 2 lutego 2016 r. do dnia 15 marca 2016 r.,

b) renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy za miesiące od lutego 2016 r. do marca 2016 r. za okres od dnia następnego po upływie daty płatności każdego miesięcznego świadczenia do dnia 15 marca 2016 r.,

c) różnicy między wysokością renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy oraz renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia, należnych odrębnie za każdy z miesięcy w okresie od stycznia 2016 r. do marca 2016 r. – liczonych od dnia 16 marca 2016 r. do dnia 1 grudnia 2017 roku,

d) różnicy między wysokością renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy oraz renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia, należnych odrębnie za każdy z miesięcy w okresie od kwietnia 2016 r. do listopada 2017 r. – liczonych za okres od dnia następnego po upływie daty płatności każdego miesięcznego świadczenia do dnia 1 grudnia 2017 r.,

2) oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 grudnia 2017 r., znak: (...) sprostowaną postanowieniem z dnia 19 grudnia 2017 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 1 grudnia 2017 r., odmówił ubezpieczonemu **Z. P.** prawa do wypłaty odsetek ustawowych za zwłokę w wypłacie renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem, podjętej od dnia 1 stycznia 2016 r. Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia organ rentowy

wskazał art. 118 ust. 1, 1a, 4 i 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748).

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że odpis prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 5 października 2017 r. wpłynął do organu rentowego w dniu 13 listopada 2017 r., natomiast decyzja wykonująca ww. wyrok, tj. podejmująca wypłatę renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. została wydana w dniu 20 listopada 2017 r., a zatem w ustawowym terminie. W dalszej kolejności, Zakład wskazał, że w wyroku z dnia 5 października 2017 r. Sąd nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w ustaleniu prawa lub wypłacie, ani o odsetkach, zatem brak podstaw prawnych do ich wypłaty.

W terminowo wniesionym odwołaniu Z. P. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie odwołującemu prawa do wypłaty odsetek ustawowych za zwłokę w wypłacie renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem za okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2017 r. W uzasadnieniu Z. P. wskazał, że w jego ocenie, organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w wypłacie świadczenia rentowego, bowiem lekarze orzecznicy ZUS w sposób nieprawidłowy ocenili stan zdrowia odwołującego, który nie uległ poprawie od 1989 r. (tj. od chwili, gdy po raz pierwszy przyznano ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu odpowiedzi Zakład Ubezpieczeń Społecznych powtórzył argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

Z. P. urodził się w dniu (...), posiada wykształcenie zawodowe, pracował m.in. jako kierowca wózka widłowego, suwnicowy, intrologator.

W dniu 27 kwietnia 1989 r. odwołujący uległ wypadkowi przy pracy podczas wymiany tarczy piły automatycznej do cięcia metalu. W konsekwencji odwołujący doznał obrażeń palców lewej ręki.

W okresie od 25 października 1989 r. (tj. od wyczerpania zasiłku chorobowego) do dnia 31 grudnia 2015 r. ubezpieczony okresowo pobierał rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z ww. wypadkiem przy pracy.

W dniu 9 listopada 2015 r. odwołujący złożył wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

W orzeczeniu z dnia 4 grudnia 2015 r. Lekarz Orzecznik ZUS uznał, że odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy do dnia 31 stycznia 2019 r., jednak niezdolność ta nie pozostaje w związku z wypadkiem przy pracy. Na skutek złożonego przez odwołującego sprzeciwu od ww. orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, orzeczeniem z dnia 21 grudnia 2015 r. Komisja Lekarska ZUS rozpoznała u odwołującego te same schorzenia, nie stwierdzając u odwołującego niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

Decyzją z dnia 29 grudnia 2015 r. organ rentowy odmówił Z. P. przywrócenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Odwołujący, reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, zaskarżył ww. decyzję z dnia 29 grudnia 2015 r. do tut. Sądu.

W toku postępowania w sprawie o sygn. akt VII U 5050/16 Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy.

U odwołującego rozpoznano: znaczne upośledzenie ruchomości palców II i III ręki lewej po urazie, przebyty (w 1989 r.) uraz palców II - V ręki lewej z uszkodzeniem i ubytkiem ścięgien zginaczy, leczony operacyjnie z

przebyłym powikłaniem zapalnym, z utrwaloną dysfunkcją palców II-V istotnie upośledzającą zdolność chwytą ręki, łuszczycowe zapalenie stawów.

W opinii z dnia 5 maja, 14 lipca oraz 26 września 2016 r. (w aktach sprawy VII U 5050/16) biegły ortopeda dr B. S. stwierdził, że pourazowe zmiany w zakresie ręki lewej, powodujące istotne naruszenie sprawności organizmu, uzasadniają orzeczenie u Z. P. długotrwałej częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy w 1989 r. - od ustania prawa do renty wypadkowej do dnia 31 grudnia 2019 r. W stanie przedmiotowym ręki lewej nie stwierdza się żadnej poprawy w porównaniu do orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 14 grudnia 2010 r. Fakt wykonywania przez odwołującego pracy w zakładzie pracy chronionej (pomocnik introligatora) nie pozostaje w żadnej sprzeczności z orzekaniem dalszej częściowej niezdolności do pracy.

Również biegły z zakresu medycyny pracy – dr J. R. - stwierdził, że odwołujący nadal jest częściowo niezdolny do pracy jako osoba z wykształceniem robotniczym. Biegły uwzględnił specyfikę schorzenia oraz przebieg pracy zawodowej odwołującego, jego kwalifikacje oraz wiek. Biegły specjalista medycyny pracy podkreślił, że biegły ortopeda wykazał brak poprawy w zakresie ręki lewej, co istotnie ogranicza sprawność odwołującego, zatem biegły nie ma podstaw do kwestionowania takiego stanu rzeczy. Odwołujący pracuje, ale ma wykształcenie zawodowe i aktualne wieloletnie zajęcie (odnotowywane wielokrotnie przez ZUS) ma charakter pracy lekkiej pomocniczej.

W opinii z dnia 23 marca 2017 r. (w aktach sprawy VII U 5050/16) biegły reumatolog – dr B. K. (1) - rozpoznała u odwołującego stan po urazie palców II-V ręki lewej z uszkodzeniem i ubytkiem ścięgien zginaczy leczony operacyjnie z utrwaloną dysfunkcją palców II-V istotnie upośledzającą zdolność chwytą ręki oraz łuszczycowe zapalenie stawów oraz stwierdziła u niego - w zakresie narządu ruchu - istotne upośledzenie funkcji lewej ręki z utrwalonymi przykurczami, brakiem zdolności chwytnej. Powyższe zmiany są wyrazem przebytego w 1989 r. urazu i powodują istotne naruszenie sprawności organizmu skutkujące orzeczeniem długotrwałej częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy w 1989 r., od ustania renty wypadkowej w grudniu 2015 r. do dnia 14 grudnia 2019 r. W stosunku do badania przez ZUS z dnia 14 grudnia 2010 r. nie nastąpiła żadna poprawa.

W opinii łącznej uzupełniającej z dnia 4 lipca 2017 r. (w aktach sprawy VII U 5050/16) wszyscy powołani w sprawie biegli podtrzymali swoją opinię w sprawie wskazując, iż odwołujący jest osobą częściowo niezdolną do pracy z tytułu wypadku przy pracy, któremu uległ w 1989r., nadal, od zawieszenia świadczeń rentowych do dnia 31 grudnia 2019 r.

Ostatecznie organ rentowy w piśmie z dnia 28 sierpnia 2017 r. (w aktach sprawy VII U 5050/16) wskazał, że nie wnosi zastrzeżeń do ww. opinii biegłych.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 5 października 2017 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 29 grudnia 2015 r., w ten sposób, że przyznał odwołującemu Z. P. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy na okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2019 r. (pkt 1 wyroku) oraz zasądził od pozwanego na rzecz odwołującego kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2 wyroku).

W wykonaniu ww. wyroku, decyzją z dnia 20 listopada 2017 r., organ rentowy podjął wypłatę renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy od dnia 1 stycznia 2016 r., tj. od daty określonej w wyroku sądu, do dnia 31 grudnia 2019 r. Zakład ustalił termin płatności na 1 dzień każdego miesiąca.

W toku postępowania sądowego o sygn. akt VII U 5050/16, w dniu 11 lutego 2016 r. Z. P. złożył w organie rentowym wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia. Decyzją z dnia 8 marca 2016 r., znak: I/1/054089879, Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., po rozpatrzeniu ww. wniosku, przyznał odwołującemu rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 20 stycznia 2016 r. do dnia 31 stycznia 2019 r. Podstawą ww. decyzji było orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 11 lutego 2016 r., w którym uznano ubezpieczonego za częściowo niezdolnego do pracy w związku z ogólnym stanem zdrowia. Termin płatności Zakład ustalił na 1 dzień każdego miesiąca.

Wobec powyższego, organ rentowy wypłacił Z. P.:

a) rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia za okres od 20 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r. – **w dniu 15 marca 2016 r.,**

b) rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia za miesiąc kwiecień - **w dniu 1 kwietnia 2016 r.,**

c) różnicę między wypłaconą rentą wypadkową za okres od stycznia 2016 r. do listopada 2017 r. a pobraną rentą z ogólnego stanu zdrowia za okres od 20 stycznia 2016 r. do 30 stycznia 2017 r. wynoszącą 18.694,50 zł (tj. 44.071,37 zł – 25.376,87 zł) – **w dniu 1 grudnia 2017 r.,**

d) rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy (rentę wypadkową) za miesiąc grudzień 2017 r. – **w dniu 1 grudnia 2017r.** (por. pismo ZUS z dnia 9 maja 2018 r. na k. 47 akt sprawy VII U 3715/17).

W dniu 1 grudnia 2017 r. Z. P. złożył wniosek o wypłatę odsetek ustawowych za zwłokę w wypłacie renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, przyznanej na mocy wyroku sądowego na okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2019 r.

W dniu 6 grudnia 2017 r. organ rentowy wydał zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję odmowną.

W toku niniejszego postępowania Sąd przeprowadził z urzędu dowód z zespołu opinii biegłych lekarzy sądowych: dr med. B. K. (2) – reumatologa, dr B. S. – ortopedy oraz dr med. J. R. – specjalisty medycyny pracy, na okoliczność ustalenia, czy możliwe było stwierdzenie niezdolności do pracy odwołującego w związku z wypadkiem przed organami orzeczniczymi ZUS w dniu 4 grudnia 2015 r. lub 21 grudnia 2015 r.

W opinii z dnia 26 lutego 2018 r. (k. 17-18) ww. biegli lekarze sądowi stwierdzili, że wydając opinie medyczne w postępowaniu przed sądem w sprawie o rentę (sygn. akt VII U 5050/16) dysponowali tą samą dokumentacją medyczną odwołującego, co lekarz orzecznik ZUS w dniu 4 grudnia 2015 r. oraz Komisja Lekarska ZUS w dniu 21 grudnia 2015 r. W toku postępowania sądowego, także podczas badania przez biegłych w ww. sprawie o rentę, odwołujący nie przedkładał jakiegokolwiek nowej dokumentacji medycznej potwierdzającej stopień zaawansowania zaburzeń zdrowotnych.

Zdaniem biegłych na etapie postępowania przed organami orzeczniczymi ZUS istniały przesłanki do uznania odwołującego za osobę niezdolną do pracy z przyczyn natury ortopedycznej, na podstawie przedłożonej dokumentacji medycznej i wyników badania przedmiotowego.

Zmiany pourazowe w zakresie ręki lewej u odwołującego, jak dotąd, mają charakter zmian utrwalonych, niezmiennych od wielu lat - zatem zmiany te nie powodują okresowych zaostrzeń objawów lub okresowych remisji tych objawów. Nie mogło więc występować zaostrzenie objawów, dolegliwości, dysfunkcji w okresie badania przez biegłych w porównaniu do daty badania przez lekarzy orzeczników ZUS.

Organ rentowy nie wniósł zastrzeżeń do ww. opinii biegłych (k. 23). Również odwołujący nie kwestionował przedmiotowej opinii.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie:

- dokumentów zgromadzonych w aktach niniejszego postępowania, w tym na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego o nr (...) wraz z dokumentacją lekarską, oraz dokumentów zgromadzonych w aktach prawomocnie zakończonego postępowania Sądu Okręgowego w Poznaniu o sygn. VII U 5050/16,

- opinii biegłych lekarzy sądowych z dnia 26 lutego 2018 r. (k. 17-18).

Dokonując oceny zgromadzonego materiału dowodowego Sąd uznał za przydatne dla ustalenia stanu faktycznego wszystkie zgromadzone w aktach dokumenty. Zostały one bowiem sporządzone przez uprawnione do tego podmioty w przepisanej przez prawo formie. Ponadto, nie były one kwestionowane przez żadną ze stron i Sąd nie znalazł żadnych dowodów, które mogłyby podważyć ich wiarygodność. Szczególnie istotna pozostawała dokumentacja odwołującego, na podstawie której biegli sądowi stwierdzili, że odwołujący jest trwale od lat, w tym również był w spornym 2015 roku, częściowo niezdolny do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Analogiczne uwagi należało odnieść do dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy tut. Sądu, sygn. akt VII U 5050/16, w tym opinii biegłych sądowych lekarzy, która pozwoliła na stwierdzenie, że odwołujący jest nadal, nieprzerwanie od daty wstrzymania świadczeń, częściowo niezdolny do pracy w związku z wypadkiem przy pracy (tj. od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2019 r.).

Sąd ocenił opinię biegłych sądowych lekarzy z dnia 26 lutego 2018 r. wydaną w niniejszej sprawie jako przydatną dla ustalenia stanu faktycznego i rozstrzygnięcia sporu. Podkreślenia wymaga, że Sąd powołał tych samych biegłych sądowych, którzy sporządzili opinię w sprawie tut. Sądu, sygn. akt VII U 5050/16, co pozwalało na precyzyjne i pewne odtworzenie procesu ustalenia częściowej niezdolności odwołującego do pracy w związku z wypadkiem, w tym przyczyn tej niezdolności oraz możliwości jej stwierdzenia już na etapie postępowania przed ZUS. Ekspertyza biegłych sądowych była jasna, pełna, zawierała szczegółową analizę dokumentacji medycznej, wreszcie odpowiedzi na stawiane w tezie dowodowej pytania, a tym samym przedstawiony do oceny problem, a wnioski oparte były na fachowej wiedzy medycznej. Biegli dysponowali odpowiednim doświadczeniem zawodowym, a także doświadczeniem w ramach sprawowanej funkcji, co wzmacniało tylko przekonanie o istotnej wartości dowodowej opinii. Stanowiskom wszystkich powołanych w sprawie biegłych nie sposób zarzucić sprzeczności z zasadami logiki, czy doświadczenia życiowego. Nadto, biegli sformułowali zgodne wnioski opinii. Końcowe wnioski biegłych zostały sformułowane kategorycznie i jednoznacznie. Najważniejszy wniosek opinii biegłych sądowych dotyczył oczywiście potwierdzenia możliwości orzeczenia przez lekarzy orzeczników ZUS częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem już w chwili wydawania przez nich orzeczeń w grudniu 2015 r. Opinia biegłych sądowych w tym zakresie musiała być uznana za logiczną i przekonującą. Skoro bowiem, jak wskazali biegli sądowi, a co wynika również ze zgromadzonych dokumentów, sporządzając opinię w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy, biegli nie dysponowali żadną nową dokumentacją medyczną, która miałaby wpływ na treść opinii, to konsekwentne było ich stanowisko, że także lekarze orzecznicy ZUS dysponowali już wystarczającym materiałem dowodowym, by uznać odwołującego za częściowo niezdolnego do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Żadna ze stron nie zgłosiła zastrzeżeń do ww. opinii biegłych.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie Z. P. było zasadne w znacznej części.

Powyższy stan faktyczny w zasadzie nie był sporny pomiędzy stronami. Sporną w rozpoznawanej sprawie była ocena zasadności odmowy przyznania odwołującemu żądanych odsetek ustawowych za opóźnienie w wypłacie świadczenia rentowego na podstawie decyzji z dnia 6 grudnia 2017 r. (sprostowanej postanowieniem z dnia 19 grudnia 2017 r.), wydanej w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 5 października 2017 r. w sprawie o sygn. akt VII U 5050/16, przyznającej odwołującemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy na okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2019 r.

Zasady przyznawania odsetek uregulowane zostały w art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2017 r. poz. 1778) oraz wydanego na podstawie ust. 2 powołanego przepisu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1999 r. nr 12, poz. 104 ze zm.).

Zgodnie z przepisem art. 85 ust. 1 cyt. ustawy, jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie

wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

W rozpoznawanej sprawie jest sporne, czy odpowiedzialność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu opóźnienia w ustaleniu i wypłacie prawa do renty jest wyłączona na podstawie art. 85 ust. 1 zdanie drugie ustawy systemowej, który przewiduje, że obowiązek wypłaty odsetek nie dotyczy przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Przewidziane w art. 85 ust. 1 zdanie drugie ustawy systemowej wyłączenie obowiązku organu rentowego wypłaty odsetek nie dotyczy wyłącznie sytuacji, w których organowi rentowemu można przypisać winę. Zdaniem Sądu Najwyższego, zawarte w tym przepisie określenie: „okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności” jest bardziej zbliżone znaczeniowo do używanego w przepisach prawa określenia: „przyczyn niezależnych od organu”, co oznacza, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest obowiązany do wypłaty odsetek nie tylko wtedy, gdy nie ponosi winy w opóźnieniu, lecz także wtedy, gdy opóźnienie w ustaleniu i wypłacie prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego jest skutkiem innych przyczyn niezależnych od Zakładu (wyrok SN z 21 kwietnia 2009 r. I UK 345/08, SN z 21 czerwca 2012 r. III UK 110/11).

W wyroku z 21 kwietnia 2009 r., I UK 345/08 (LEX nr 551000), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że jeżeli dla stwierdzenia uprawnień do świadczenia wymaga się wydania decyzji, termin do jej wydania biegnie od daty wyjaśnienia ostatniej niezbędnej okoliczności, (...) Przez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” należy rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności, mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę. Podejmując próbę klasyfikacji błędów organu rentowego Sąd Najwyższy wskazał, że można je podzielić na błędy w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędy w ustaleniach faktycznych, będące skutkiem naruszenia przepisów proceduralnych. Błąd w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa jest popełniany wówczas, gdy na podstawie prawidłowo i kompletnie zebranego materiału dowodowego i po ustaleniu niezbędnych okoliczności organ rentowy wydaje decyzję odmawiającą ustalenia prawa, ponieważ błędnie dokonuje interpretacji obowiązujących regulacji w ustalonym stanie faktycznym. W takiej sytuacji sąd nie uzupełnia ustaleń faktycznych dokonanych przez organ rentowy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem oznacza, że opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ten organ ponosi odpowiedzialność, choćby nie można mu było zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 159/04, OSNP 2005 nr 19, poz. 308, czy wyrok z dnia 14 września 2007 r., III UK 37/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 326). Jeżeli zatem organ rentowy dokonał nieprawidłowej wykładni lub błędnego zastosowania prawa, to ubezpieczonemu należą się odsetki od kwoty świadczenia przyznanego wyrokiem sądu liczone od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek. Bardziej złożona jest prawna kwalifikacja błędu w ustaleniach faktycznych jako przesłanki uzasadniającej odpowiedzialność organu rentowego z tytułu wypłaty odsetek za opóźnienie. Możliwa jest bowiem sytuacja, że przyznanie prawa do świadczenia nastąpi na skutek ustaleń faktycznych Sądu. Aby stwierdzić w takiej sytuacji, że organ rentowy nie ponosi za to opóźnienie odpowiedzialności, konieczne jest wykazanie, że w przepisany terminie ZUS nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia, z uwzględnieniem jednakże tego, czy organ rentowy w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji. Jeżeli bowiem zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym będzie uzasadniona ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, to nie będzie podstaw do uznania, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 11 września 2007r., P 11/07, Trybunał Konstytucyjny podkreślił, dzieląc przy tym to stanowisko, że orzecznictwie sądowym można odnaleźć wiele przykładów nieprawidłowego działania organu rentowego, za które organ ten „ponosi odpowiedzialność” i - w razie opóźnienia z tego powodu ustalenia prawa

do świadczenia lub jego wypłaty - zobligowany jest do wypłaty należnych odsetek. Są to w szczególności wypadki bezpodstawnego pozostawienia bez rozpoznania wniosku strony o przyznanie prawa do renty inwalidzkiej (wyrok SN z 12 sierpnia 1998 r., sygn. akt II UKN 171/98, OSNAP nr 16/1999, poz. 521). Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego organ rentowy ponosi też odpowiedzialność za nieprawidłowe orzeczenie w sprawie niezdolności do pracy do celów rentowych wydane przez lekarza orzecznika ZUS lub komisję lekarską ZUS. Jak wskazywał Trybunał, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy (np. błędna interpretacja przepisów, zaniechanie podjęcia określonych działań z urzędu, błędne orzeczenie lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy), termin odsetek powinien być liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia.

W konsekwencji data wydania orzeczenia przez lekarza orzecznika bądź też przez komisję lekarską jest wyjaśnieniem ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o jakiej mowa w art. 118 ust. 1 ustawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2010 roku, III UK20/10 – LEX nr 694242).

Również w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 czerwca 2012r., III UK 110/11, Sąd Najwyższy podkreślił, że ewentualne błędy lekarza orzecznika i głównego lekarza orzecznika (także komisji lekarskiej) muszą być uznane za błędy organu rentowego ze wszystkimi konsekwencjami, także wynikającymi z zastosowania art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd Najwyższy zaakceptował stanowisko sądów powszechnych, uznających, że data błędnego orzeczenia lekarza orzecznika stanowiła ostatnią okoliczność niezbędną do wyjaśnienia sprawy, a zatem organ rentowy winien ponieść odpowiedzialność odsetkową za odmowę przyznania prawa do renty w następstwie nieprawidłowego orzeczenia lekarza orzecznika.

Podobne stanowisko, utożsamiające datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności z datą orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS przedstawił w swoich orzeczeniach Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 5 marca 2015 r., sygn. akt III AUa 764/14 oraz Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 28 października 2015 r., sygn. akt III AUa 611/15.

W przywołanym wyroku Sąd Apelacyjny w Poznaniu podkreślił, że gdyby ocena dokonana przez Lekarza Orzecznika w dniu 18 października 2011 r. była prawidłowa, to decyzja o przyznaniu odwołującemu świadczenia winna była zapaść do dnia 18 listopada 2011 r. Przesunięcie wypłaty świadczenia nastąpiło tylko i wyłącznie według daty jego wypłaty ustalonej, zgodnie z art. 130 ustawy. Sąd uznał jednak, że Zakład winien ponieść odpowiedzialność za błędne orzeczenie lekarza orzecznika, stąd od tej daty należało liczyć okres 30 dni na wydanie prawidłowej decyzji.

Wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (por. wyrok SN z 25 stycznia 2005 r., sygn. akt I UK 159/04, OSNP nr 19/2005, poz. 308).

Wynik postępowania w niniejszej sprawie nie daje jednak podstaw do przyjęcia, że okoliczności takie nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu w dniu wydania decyzji z dnia 29 grudnia 2015 r., niesłusznie odmawiającej Z. P. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Konsekwencją decyzji ZUS była niezasadny brak wypłaty tego świadczenia.

W niniejszej sprawie okolicznością niezbędną do wydania decyzji z dnia 29 grudnia 2015 r. było dokonanie oceny stanu zdrowia wnioskodawcy. W świetle powołanych wyżej przepisów stwierdzić należy, że dla odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych istotnym jest zatem czy organ rentowy dysponował takimi informacjami, które umożliwiłyby mu dokonanie prawidłowej oceny stanu zdrowia ubezpieczonego jeszcze na etapie postępowania przed organem, innymi słowy - czy istniały przeszkody, by najwcześniej lekarz orzecznik ZUS wydał opinię o niezdolności ubezpieczonego do pracy w związku z wypadkiem.

Wynik postępowania dowodowego w niniejszej sprawie, w szczególności wnioski z opinii biegłych lekarzy sądowych z dnia 26 lutego 2018 r. (dr med. J. R. – specjalisty medycyny pracy, dr med. B. K. (2) – reumatologa oraz dr med. B.

S. – ortopedy - k. 17-18), jednoznacznie wskazują, że organy orzecznicze ZUS, tj. najwcześniej na etapie wydawania orzeczenia przez lekarza orzecznika ZUS, dysponowały tą samą dokumentacją, co biegli lekarze sądowi, wydający opinię w sprawie z odwołania Z. P. od decyzji z dnia 29 grudnia 2015 r. (sygn. akt VII U 5050/16). To właśnie ta dokumentacja stała się podstawą do stwierdzenia przez biegłych lekarzy sądowych częściowej niezdolności do pracy odwołującego w związku z wypadkiem z przyczyn schorzeń narządu ruchu w sprawie o sygn. akt VII U 5050/16.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, iż organy orzecznicze ZUS w dniu wydania orzeczenia przez Lekarza Orzecznika ZUS miały podstawy do uznania odwołującego za częściowo niezdolnego do pracy w związku z wypadkiem, któremu uległ odwołujący w 1989 r.

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440) w art. 118 – w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji – stanowi, że:

Art. 118. 1. Organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

1a. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

2. Jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1.

3. Jeżeli na podstawie przedstawionych środków dowodowych nie jest możliwe ustalenie prawa lub wysokości świadczenia, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności, o której mowa w ust. 1, uważa się datę końcową dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy, albo datę przedstawienia tych dowodów.

Zgodnie z § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1999 r. nr 12, poz. 104 ze zm.) odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń - do dnia wypłaty świadczeń, z uwzględnieniem ust. 2-5. Z kolei zgodnie z § 2 ust. 4 okres opóźnienia w wypłaceniu świadczeń okresowych liczy się od dnia następującego po ustalonym terminie ich płatności.

Powyższe oznacza, że terminem do wydania decyzji ustalającej prawo do świadczenia czy też jego wysokości, jest termin 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, o ile za nieustalenie tych okoliczności odpowiedzialności nie ponosi organ rentowy. Organ rentowy stoi na stanowisku, że skoro odpis prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 5 października 2017 r. wpłynął do organu rentowego w dniu 13 listopada 2017 r., natomiast decyzja wykonująca ww. wyrok, tj. podejmująca wypłatę renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. została wydana w dniu 20 listopada 2017 r., to został zachowany termin 30 dni, o którym mowa w art 118 ust. 1 i 1a. Tym samym, zdaniem pozwanego, nie ma podstaw do uznania, że organ rentowy uchybił terminowi dotyczącemu wypłaty świadczenia oraz jest obowiązany do wypłaty odsetek należnych z tego tytułu odsetek. Nadto, zdaniem ZUS, brak jest również podstaw prawnych do wypłaty odsetek z tej przyczyny, że w wyroku z dnia 5 października 2017 r. Sąd nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w ustaleniu prawa lub wypłacie ani o odsetkach.

W ocenie Sądu, Zakład nie dostrzega, że w sprawie niniejszej nie zachodzą podstawy do skorzystania z dobrodziejstwa cyt. wyżej artykułu 118 ustawy, ponieważ, jak wykazano powyżej, organ rentowy ponosi odpowiedzialność za

dokonanie błędnych ustaleń faktycznych stanu zdrowia odwołującego, skutkujących wydaniem decyzji z dnia 29 grudnia 2015 r., na podstawie której Zakład odmówił odwołującemu prawa renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem. Okoliczność ta wynika wprost z ww. opinii biegłych sądowych lekarzy, która nie była kwestionowana w niniejszej sprawie przez organ rentowy.

Bez znaczenia pozostaje przy tym to, że sąd w wyroku z dnia 5 października 2017 r. nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego, bowiem może być ona stwierdzona w niniejszym postępowaniu już poprzez sam fakt zasądzenia odsetek. Żaden przepis ustawy nie uniemożliwia stwierdzenia jej w innym postępowaniu – o odsetki od przyznanego świadczenia (vide uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 roku I UZP 2/11, wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 17 czerwca 2015 roku, III AUa 168/15).

W niniejszej sprawie Z. P. złożył w dniu 11 lutego 2016 r. także w organie rentowym wnioski o rentę z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia. Decyzją z dnia 8 marca 2016 r., znak: I/1/054089879, Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., po rozpatrzeniu ww. wniosku, przyznał odwołującemu rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 20 stycznia 2016 r. do dnia 31 stycznia 2019 r. Podstawą ww. decyzji było orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 11 lutego 2016 r., w którym uznano ubezpieczonego za częściowo niezdolnego do pracy w związku z ogólnym stanem zdrowia. Termin płatności Zakład ustalił na 1 dzień każdego miesiąca.

Wobec powyższego, organ rentowy wypłacił Z. P.:

- a) rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia za okres od 20 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r. – w dniu 15 marca 2016 r.,
- b) rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia za miesiąc kwiecień - w dniu 1 kwietnia 2016 r.,
- c) różnicę między wypłaconą rentą wypadkową za okres od stycznia 2016 r. do listopada 2017 r. a pobraną rentą z ogólnego stanu zdrowia za okres od 20 stycznia 2016 r. do 30 stycznia 2017 r. wynoszącą 18.694,50 zł (tj. 44.071,37 zł – 25.376,87 zł) – w dniu 1 grudnia 2017 r.,
- d) rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy (rentę wypadkową) za miesiąc grudzień 2017 r. – w dniu 1 grudnia 2017 r. (por. pismo ZUS z dnia 9 maja 2018 r. na k. 47 akt sprawy VII U 3715/17).

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy należna odwołującemu za styczeń 2016 r. winna być wypłacona w dniu 1 lutego 2016 r. (zgodnie z terminem płatności). Tym samym Sąd uznał, że żądanie odwołującego przyznania należnych mu odsetek za styczeń 2016 r. jest zasadne, albowiem organ rentowy już w dniu 2 lutego 2016 r., tj. w dniu następnym po upływie daty płatności, pozostawał w zwłoce, aż do dnia 15 marca 2016 r., kiedy to dokonał wypłaty renty z ogólnego stanu zdrowia za okres od 20 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r. (pkt 1a wyroku).

Z kolei renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy należna odwołującemu za okres od lutego 2016 r. do marca 2016 r. winna zostać wypłacona odpowiednio w dniach 1 marca 2016 r. oraz 1 kwietnia 2016 r. Tym samym, Z. P. ma prawo do odsetek ustawowych od renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy za miesiące od lutego 2016 r. do marca 2016 r. za okres od dnia następnego po upływie daty płatności każdego miesięcznego świadczenia do dnia 15 marca 2016 r., kiedy to ZUS dokonał wypłaty renty z ogólnego stanu zdrowia za okres od 20 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r. (pkt 1b wyroku).

W związku z tym, że odwołujący pobrał rentę z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia, która jest niższa od należnej mu renty wypadkowej, odwołującemu przysługiwało również prawo do ustawowych odsetek od różnicy między wysokością renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy oraz renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia, należnych odrębnie za każdy z miesięcy w okresie:

- od stycznia 2016 r. do marca 2016 r. – liczonych od dnia 16 marca 2016 r. (od dnia następnego po dokonaniu wypłaty renty z ogólnego stanu zdrowia za okres od 20 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r.) do dnia 1 grudnia 2017 r. tj. do dnia, w którym ZUS dokonał wypłaty wyrównania (pkt 1c wyroku),

- od kwietnia 2016 r. do listopada 2016 r. - liczonych za okres od dnia następnego po upływie daty płatności każdego miesięcznego świadczenia do dnia 1 grudnia 2017 r., tj. do dnia, w którym ZUS dokonał wypłaty wyrównania (pkt 1d wyroku).

W tym stanie rzeczy, Sąd - na podstawie w/w przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. - zmienił zaskarżoną decyzję, orzekając, jak w punkcie 1) wyroku.

Skoro Zakład ustalił, zgodnie z art. 130 ustawy, termin wypłaty świadczenia rentowego na 1 dzień danego miesiąca, to żądanie przyznania odsetek ustawowych za okres od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 1 lutego 2016 r. nie było zasadne. Zakład winien bowiem wypłacić odwołującemu należność za styczeń 2016 r. w dniu 1 lutego 2016 r., zatem dopiero (jak już była mowa wyżej) od dnia 2 lutego 2016 r. Zakład pozostawał w zwłoce, co uzasadniało oddalenie odwołania w tej nieznaczącej części (pkt 2 wyroku)

(-) Mirosław Major